

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง
อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่
Community's Participation in Academic Administration of Baan Padang School
in Mae Ai District, Chiang Mai Province

วีรพงศ์ อินจา*
ผศ. ดร. พนมพร จันทรปัญญา**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 ด้าน ดังนี้ (1) การวางแผนงานด้านวิชาการ (2) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (3) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (4) การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง จำนวน 10 คน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าแดง จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน ในปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 การดำเนินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย () และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย (2) การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง โดยรวมชุมชนมีส่วนร่วมระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการวางแผนงานวิชาการ ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่อง การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการโรงเรียน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่อง เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่อง การบริจาคสื่อวัสดุอุปกรณ์ จากแหล่งภายในและภายนอกชุมชนให้แก่โรงเรียน ด้านการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่อง การตรวจสอบการวัดประเมินผลของโรงเรียน

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

E-mail: ao.veera@gmail.com

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น (อาจารย์ที่ปรึกษา)

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This research aimed to investigate the 4 aspects of community's participation in academic administration of Baan Padang School in Mae Ai District, Chiang Mai Province as follows: (1) academic planning (2) academic development cooperating with educational institutions and other organizations (3) learning resource developing and supporting (4) measuring, evaluating and learning report transferring. The sample used in this research using purposive sampling method. The study targets used in this study comprised 5 community leaders, 15 school board, 10 members of Baan Luang Sub-district Administrative Organization and 50 parents of the students from Baan Padang School. They were totally 80 people in the academic year 2014. The tools used in this research included (1) questionnaires analyzed by using the Statistical Package for the Social Sciences as follows; part 1: status of respondent was analyzed through frequency and percentage and presented in form of a table with description, part 2: the community's participation in academic administration was analyzed through mean (μ) and standard deviation (S.D.) and presented in form of a table with description and (2) the in-depth interviews were analyzed through a content analysis. The findings were as follows: The community's participation in school academic administration overall was in the high level, according to the academic planning, the community's participation in school academic administration at the most was about supervising and monitoring based on the school action plan. Regarding the academic development cooperating with educational institutions and other organizations, the community's participation in school academic administration at the most was about strengthening the relationship between the school and the community. Related to learning resource developing and supporting, the community's participation in school academic administration at the most was about donating media, materials and equipment collected from in-and out-source to the school. According to the measuring, evaluating and learning report transferring, the community's participation in school academic administration at the most was about monitoring the school evaluation.

Keywords

Participation, Community Participation, Academic Administration

บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันในภาพรวมเป็นเรื่องที่สังคมและผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับต้องร่วมมือกัน การจัดการศึกษาในระบบส่วนใหญ่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ให้ความรู้

ค่านิยมและการปลูกฝังทักษะแก่ผู้เรียน แต่โรงเรียนหรือสถานศึกษาไม่ได้เป็นช่องทางเดียวในการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาสามารถทำได้หลากหลาย เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เช่น การศึกษานอกโรงเรียน การจัดการศึกษาโดยครอบครัว การจัดการศึกษาโดยชุมชน การศึกษาทางไกล ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 (2545, 3-12) ที่มีข้อบัญญัติไว้ในหลายมาตรา ดังนี้ ในการจัดการศึกษา มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลาย ในการปฏิบัติ และมาตรา 9 (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ส่วนมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน และมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการ ศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายเกี่ยวกับการ เรียนการสอนตามหลักสูตรการพัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานั้นต้องอาศัยความร่วมมือ และการเข้ามา มีส่วนร่วมของชุมชนเพราะชุมชนและสถานศึกษาอยู่ในสังคมเดียวกันจึงต้องพึ่งพาอาศัยกัน สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, 32) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่า เป็นหน้าที่สำคัญ ของโรงเรียน โดยการดำเนินการประสานความร่วมมือกับคณะบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับงานโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน คณะที่ปรึกษาโรงเรียน และคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ที่คณะกรรมการโรงเรียนแต่งตั้งขึ้น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งคณะบุคคลเหล่านี้โรงเรียนควรให้ความสำคัญและให้เกียรติ และพยายาม สร้างความประทับใจ และความภาคภูมิใจที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจนเกิด ความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ดังนั้นคำกล่าวที่ว่า “งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา” จึงเป็นคำ กล่าวที่ให้ความสำคัญต่องานวิชาการมาก หน้าที่ของโรงเรียน คือ การให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนเป็นสำคัญ แต่การที่โรงเรียนจะสามารถทำหน้าที่ด้านนี้ได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญแก่งาน วิชาการ และเข้าใจขอบเขตของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดี (อำภา บุญช่วย, 2537, 20)

การมีส่วนร่วมของชุมชนถือว่ามีสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษารวมถึงการบริหารงาน วิชาการอีกด้วย การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยความ ร่วมมือจากทางชุมชนผู้ปกครองรวมถึงหน่วยงานชุมชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือ ในการพัฒนาบริหารงานวิชาการ ให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ในทางกลับกันหากสถานศึกษาใดไม่ได้รับความร่วมมือจากทางชุมชนทำ

ที่ควรงานต่างๆของสถานศึกษาก็ไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้การที่จะได้รับความร่วมมือจากชุมชนนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างด้วย เช่น การใช้ภาษาในการสื่อสาร อุปสรรคของระยะทางและการเดินทาง การประชาสัมพันธ์ ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น เช่นเดียวกับโรงเรียนบ้านป่าแดง ที่ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 310 คน นักเรียนมีภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน คือ บ้านป่าแดง บ้านป่าแดงอภิวัฒน์ บ้านใหม่โพธิ์งาม บ้านโป่งพัฒนา บ้านสันติสุข ทั้งหมู่บ้านเหล่านี้มีความหลากหลายในชาติพันธุ์ประกอบด้วยชนเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ ชนเผ่าอาข่า ลาหู่ จีนฮ่อ ปะหรง และชาวไทยพื้นเมือง นำมาซึ่งปัญหาด้านการสื่อสาร ภาษา วัฒนธรรม ส่วนใหญ่แล้วยึดถือประเพณีวัฒนธรรมเดิม อีกทั้งถิ่นที่อยู่มีภูมิประเทศที่เป็นภูเขาสูงการเดินทางยากลำบาก และตั้งอยู่ในที่ห่างไกลจากโรงเรียน บางหมู่บ้านห่างไกลจากเรียน 10 กว่ากิโลเมตร ส่งผลกระทบต่อการขอความร่วมมือจากชุมชนในการเข้ามา มีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และให้ความสำคัญกับเรื่องการอาชีพมากกว่าการศึกษาของโรงเรียน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียนบางคนจึงมุ่งหารายได้ให้กับครอบครัว และมักจะให้บุตรหลานของตนเองช่วยงานของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ แม้ในช่วงเวลาเรียนก็ตาม ด้วยสภาพดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อการบริหารงานวิชาการและเพื่อการสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ของโรงเรียนบ้านป่าแดงให้ก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ใน 4 ด้าน ดังนี้ (1) การวางแผนงานด้านวิชาการ (2) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (3) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (4) การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย ที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง ในปีการศึกษา 2557 ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง จำนวน 10 คน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าแดง จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง

อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency :IOC) เท่ากับ .67 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับโรงเรียนโรงเรียนบ้านป่าก้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .94

2.2 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคำถามปลายเปิดใช้ประเด็นคำถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการ โดยมีการกำหนดขอบเขตและประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย () และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ผลการวิจัย

1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนด้านนี้มากที่สุดในเรื่องการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการโรงเรียนเพราะเสมือนเป็นการเข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติโครงการกิจกรรมหรือการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนว่าเป็นไปตามที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ ตลอดจนตรวจสอบว่าได้มีการทำหรือไม่ทำเป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ฝ่ายบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้ได้ปฏิบัติหน้าที่ทุกภารกิจ และลำดับสุดท้ายที่ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วม คือ การกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับโรงเรียน เพราะบางครั้งในตัวของชุมชนเองไม่ค่อยมีความเข้าใจในเรื่องเอกสารงานวิชาการมากเท่าไรจึงไม่ค่อยได้เข้าร่วม ดังนั้นทางโรงเรียนควรจัดอบรมการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการของโรงเรียนมากขึ้น ครอบคลุมทุกภาคส่วน และควรจัดตั้งชมรมผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า เพื่อเป็นตัวแทนในการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการวางแผนงานวิชาการมีดังนี้ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมของโรงเรียนให้ตรงกับความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนและจัดตั้งชมรมผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า เพื่อเป็นตัวแทนในการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน

สำหรับการสัมภาษณ์นั้นพบว่า ทางชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าแดงโดยเข้าร่วมการประชุมผู้ปกครองทุกครั้งกับทางโรงเรียนบ้านป่าแดงจัดขึ้นพร้อมให้เสนอแนะในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในทุกโอกาสที่มีอีกทั้งยังมีส่วนในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ รวมทั้งแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนบ้านป่าแดงอีกด้วย ทางชุมชนยังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการปฏิบัติการสอนของครูโรงเรียนบ้านป่าแดงโดยการเข้ามาสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนบ้านป่าแดงเป็นประจำพร้อมให้ข้อเสนอแนะแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของทางชุมชนพร้อมกับสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

เป็นประจําอย่างสม่ำเสมออีกทั้งยังได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับทางโรงเรียนโดยการเข้ามาให้ข้อเสนอแนะตามรายวิชาท้องถิ่น เช่น การจักสาน งานหัตถกรรม การประกอบอาชีพ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนและเป็นวิทยากรให้ความรู้ในรายวิชาดังกล่าวด้วย

2. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนด้านนี้ มากที่สุดในเรื่อง เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่ต้องอาศัยและร่วมมือกัน การมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน เนื่องด้วยคนในชุมชนส่วนใหญ่จะมีความเชื่อมั่นในตัวครูในเรื่องงานวิชาการและถือว่าโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการให้ความรู้ ในส่วนของวัดเป็นศูนย์กลางในเรื่องศีลธรรม ดังนั้นจึงมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากที่สุด เพื่อเพิ่มความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันอันจะส่งผลถึงความเอื้อเพื่อเกื้อกูลในการทำกิจกรรมของทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะควรจะจัดงานหรือกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กันบ่อย ๆ และต่อเนื่องกันทุกปี ในส่วนที่ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการเข้าร่วมการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพราะบางครั้งคิดว่าเป็นเรื่องระหว่างครูโรงเรียน และผู้ปกครอง ที่จะแจ้งเรื่องของนักเรียน จึงไม่ค่อยได้เข้าร่วมการประชุมผู้ปกครอง ข้อเสนอแนะเรื่อง การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือโรงเรียนกับหน่วยงานองค์กรอื่น ควรจะมีช่องทางที่หลากหลายขึ้น เช่น การประกาศเสียงตามสาย การแจ้งเป็นหนังสือ การติดป้ายประชาสัมพันธ์ ณ ศาลากลางหมู่บ้าน เป็นต้น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นมี ดังนี้ บุคลากรของโรงเรียนและชุมชนควรมีกิจกรรมร่วมกันในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อองค์กร หน่วยงานอื่น ๆ ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อและการประชาสัมพันธ์ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ กับผู้ปกครองและชุมชน

สำหรับการสัมภาษณ์นั้นพบว่าทางชุมชนมีการประสานงานในส่วนของวิทยากรในท้องถิ่นในการเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนโดยการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาท้องถิ่นในลักษณะวิทยากรภายนอกมีส่วนร่วมในการวางแผนคัดเลือกผู้ที่มีความรู้และถนัดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนในบางกิจกรรม เช่น กีฬาดนตรีจักสาน และการถักทอชุดประจำเผ่า เป็นต้น ทางชุมชนยังมีการเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยการทำกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติกิจกรรมกีฬากรีฑา นักเรียน ทำบุญทอดผ้าป่า โดยลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งในด้านสถานที่วัสดุ อุปกรณ์และบุคลากรระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีการสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการจัดหา จัดสร้างแหล่งหาความรู้แก่คนในชุมชน เช่น ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนด้านนี้ มากที่สุดในเรื่อง การ บริจาคสื่อ วัสดุอุปกรณ์ จากแหล่งภายในและภายนอกชุมชนให้แก่โรงเรียน ถือว่าเป็นสิ่งแรกๆ ที่ทำได้และสามารถยินดีที่จะให้กับทางโรงเรียนเพื่อเป็นทรัพยากรในการเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือเป็นทรัพยากรเพื่อการศึกษาพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะทรัพยากรทางด้านบุคลากรที่จะเข้ามาเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และลำดับสุดท้ายที่ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วม คือ การจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และท้องถิ่น เพื่อที่จะได้ดูแลพัฒนาและจัดสรรให้ตรงกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีดังนี้ ควรมีการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำแนวคิดและองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ทั้งโรงเรียน

และชุมชนควรมีแผนการพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ร่วมกันทั้งภายในโรงเรียนและ ภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดี

สำหรับการสัมภาษณ์นั้นพบว่าชุมชนมีการร่วมกันจัดหาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับโรงเรียนเช่นเมื่อโรงเรียนได้ขอความร่วมมือในการจัดแหล่งศึกษาแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนชุมชนก็จะจัดหาบ้านที่มีสวนสมุนไพรในชุมชนไร่นาสวนเกษตรให้นักเรียนได้เข้าไปศึกษาการปลูกพืชการเก็บเกี่ยวและยังสนับสนุนให้นักเรียนนำเศษใบไม้ปุ๋ยคอกต้นไม้เพื่อนำมาประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนตามโอกาสคณะกรรมการสถานศึกษาคนหนึ่งกล่าวว่า ยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าไปเรียนรู้ในโบสถ์ของศาสนาคริสต์ มีการร่วมสำรวจและทำสารสนเทศการบันทึกหรือทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายในชุมชน แต่ยังไม่มีส่วนร่วมในการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ชุมชนทุกคนได้ยอมเสียสละเวลาในการประสานงานให้กับโรงเรียนโดยผู้ใหญ่บ้านได้ให้เหตุผลว่า ยอมเสียสละงานส่วนตัวเพื่องานของสถานศึกษาเพื่อลูกหลานเพื่อความเรียบร้อยภายในโรงเรียนและการพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นไปโดยปราศจากปัญหาและอุปสรรคมีความสมัครใจและยินดีที่จะบริจาคทรัพย์สินเพื่อให้เป็นทรัพยากร และเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนตลอดจนร่วมจัดหาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับโรงเรียน

4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนด้านนี้ มากที่สุดในเรื่อง การตรวจสอบการวัดประเมินผลของโรงเรียน คือเป็นส่วนหนึ่งในการเข้าไปดูการสอบ การตรวจสอบการวัดประเมินผลของโรงเรียน ว่าได้มีการจัดทำอย่างเป็นขั้นตอนและโปร่งใส ตลอดจนการจัดเก็บเอกสารว่าเป็นอย่างไร ลำดับสุดท้ายที่ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมคือ รับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทางชุมชนจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมกับการรายงานผลการจัดการศึกษาเท่าไร เพราะทางโรงเรียนจะแจ้งสรุปปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ซึ่งในบางปีไม่ได้เข้าร่วมรับทราบ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนสรุปผลการจัดการศึกษาขึ้นบอร์ดโรงเรียน หรือให้ผู้อำนวยการเข้าร่วมประชุมหมู่บ้าน และได้แจ้งให้กับชาวบ้านอย่างทั่วถึงกัน พร้อมด้วยการจัดนิทรรศการงานวิชาการเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ และชื่นชมผลงานของโรงเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนมีดังนี้ โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการทางด้านวิชาการเพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ และชื่นชมผลงานของโรงเรียนมากขึ้น ตลอดจนการแนะนำการศึกษาต่อให้กับนักเรียนที่จะสำเร็จการศึกษา ควรประสานความร่วมมือในการวางแผนและกำหนดแนวทางร่วมกันในการดูแลนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการควบคุมแหล่งอบายมุขในบริเวณชุมชนและสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนและผู้ประกอบการ

สำหรับการสัมภาษณ์นั้นพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผู้เรียนที่มีปัญหาโดยการช่วยสอดส่องดูแลและนักเรียนที่หนีเรียนตามแหล่งมั่วสุมต่างๆเช่น ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งให้ความเข้าใจแก่ผู้บริการเหล่านั้นด้วยและยังมีส่วนร่วมในการแนะนำการศึกษาต่อให้แก่เด็กนักเรียนโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการศึกษาต่อพร้อมทั้งแนะนำแนวทางการศึกษาด้านการเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อค้นพบและประเด็นที่สมควรยกมาอภิปรายผล ดังนี้

การวางแผนงานด้านวิชาการ พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมากที่สุดในเรื่องการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการโรงเรียน มากที่สุด เพราะเหมือนเป็นการเข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติโครงการกิจกรรมหรือการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน และลำดับสุดท้ายที่ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วม คือ การกำหนดกิจกรรมเสริมเพราะบางครั้งในตัวชุมชนเองไม่ค่อยมีความเข้าใจในเรื่องเอกสารงานวิชาการมากเท่าไรจึงไม่ค่อยได้เข้าร่วม ซึ่งสอดคล้องกับจิราภรณ์ ศรีคำ (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ระดับประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอนผู้ปกครองได้รับข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียนการให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนการไม่มีส่วนร่วมนั้น ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรพิเศษให้แก่ทางโรงเรียนสำหรับด้านกิจกรรมนักเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาและการให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมของนักเรียนมาก ส่วนปัญหาของการไม่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในทุกๆ ด้านนั้น พบว่าผู้ปกครองไม่มีเวลา ผู้ปกครองไม่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม

การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมากที่สุดในเรื่อง เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่ต้องอาศัยและร่วมมือกัน ในส่วนที่ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการเข้าร่วมการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพราะบางครั้งคิดว่าเป็นเรื่องระหว่างครู โรงเรียน และผู้ปกครอง ที่จะแจ้งเรื่องของนักเรียนจึงไม่ค่อยได้เข้าร่วมการประชุมผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับ วสันต์ ขอดศิริ (2547) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกลุ่มโรงเรียนดอยเหนืออำเภอดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่พบว่าเจ้าหน้าที่และสมาชิกที่เป็นตัวแทนของชุมชนในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ต้องการจะมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ของการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรการจัดสรรงานและการประเมินผลของการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีบางส่วนไม่ต้องการและไม่อยากมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในด้านการดำเนินการตามภารกิจที่วางไว้

การสำรวจด้านทรัพยากรของโรงเรียนการวิเคราะห์และประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนและการประสานงานกับองค์กรเอกชนให้ช่วยประสานงานกับองค์กรเอกชนเพื่อช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่วนพัชรินทร์ จูแวน (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านป่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการเสนอข้อมูลสภาพปัจจุบันของโรงเรียนวางแผนส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นประสานงาน กับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนระดมทุนในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโรงเรียนแนะนำให้นักเรียนไปศึกษาต่อปลุกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีวินัยคุณธรรมจริยธรรม ส่วนข้อเสนอแนะนั้น อยากให้ทางโรงเรียนมีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการวางแผนและการประเมินผล พร้อมทั้งสร้างสัมพันธ์ชุมชนที่ดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน มากที่สุดในเรื่อง การบริจาคสื่อ วัสดุอุปกรณ์ จากแหล่งภายในและภายนอกชุมชนให้แก่โรงเรียน ถือว่าเป็นสิ่งแรกๆ ที่ทำได้ และสามารถยินดีที่จะให้กับทางโรงเรียนเพื่อเป็นทรัพยากรในการเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือเป็นทรัพยากรเพื่อการศึกษาพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะทรัพยากรทางด้านบุคลากรที่จะเข้ามาเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และลำดับสุดท้ายที่ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมคือ การจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ และท้องถิ่นกับ ดำรง มาตี (2548) ได้ศึกษาความพร้อมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ

โรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความพร้อมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาทั้ง 3 ด้านได้แก่ด้านหลักสูตรสถานศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการระดมทรัพยากรอยู่ในรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบบางส่วนในทุกด้านความพร้อมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาตามสถานภาพผู้ปกครองด้านอายุและความสัมพันธ์กับนักเรียนมีความพร้อมไม่แตกต่างกัน

การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมากที่สุด ในเรื่องการตรวจสอบการวัดประเมินผลของโรงเรียน คือเป็นส่วนหนึ่งในการเข้าไปดูการสอบ การตรวจสอบการวัดประเมินผลของโรงเรียน ว่าได้มีการจัดทำอย่างเป็นขั้นตอนและโปร่งใส ตลอดจนการจัดเก็บเอกสารว่าเป็นอย่างไร ลำดับสุดท้ายที่ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมคือ รับทราบการรายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ ทางชุมชนจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมกับการรายงานผลการจัดการศึกษามากเท่าไร เพราะทางโรงเรียนจะแจ้งสรุปปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ซึ่งในบางปีไม่ได้เข้าร่วมรับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ อภัยใจ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านเมืองกีด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีส่วนร่วมเกือบทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การประสานงาน การจัดทรัพยากรและการประเมินผล และมีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนเห็นว่าไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในการจัดทำแผนระยะ 5 ปี การอนุมัติแผนปฏิบัติการประจำปี การประสานงานกับผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาสอนที่โรงเรียน โดยให้ข้อเสนอแนะว่าควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

สรุป

การวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านป่าแดงอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมทุกด้านพบว่า โดยรวมชุมชนมีส่วนร่วมระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนงานวิชาการ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมากที่สุดในเรื่องกรณีติดตามการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการโรงเรียน และลำดับสุดท้ายที่ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วม คือ การกำหนดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้กับโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้

1. สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาระบบ วิธีการ ในการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
2. ควรมีการประเมินผลและปรับปรุงสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆด้วยเช่น ด้านงานบริการงานบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการจัดการเป็นต้น
2. ควรใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลายเช่น การประชุมกลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้ง

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2548). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดำรง มาดี. (2548). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2549). การมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านเมืองกี้ด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรินทร์ จูแวน. (2548). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบ่อหลวง อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542. (2545, 3-12).
- วันดี ขอดศิริ. (2547). ความต้องการการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกลุ่มโรงเรียนดอยเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักนิเทศ และพัฒนามาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์.
- อำภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.